

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОГО ІМУНІТЕТУ МОЛОДІ

В своїй приватній психологічній практиці неодноразово зустрічався із випадками дезадаптивної поведінки пацієнтів (клієнтів) із «хороших» сімей. Більш ніж за 10 років моєї психологічної практики в клініці наркології та неврозів такі пацієнти (клієнти) із анамнезом «нетиповий алкоголізм» непоодинокі.

Мається на увазі, що батьки правильно виховували свою дитину, розповідали про хороші вчинки, робили акцент на успішному навчанні, всіляко обмежували вплив «негативних друзів». Дорослішання дитини, її психічний та особистісний розвиток відбувалися поступово, без кризових проявів пубертатного віку, юності зі свідомим вибором майбутньої спеціальності, успішністю університетського (професійного) навчання. А з початком трудової діяльності починала проявлятися соціальна дезадаптація, що включала вживання великих доз міцного алкоголю, спочатку на вихідні, надалі і в робочий час, що логічно завершувалося примусовим звільненням.

Скарги таких пацієнтів (клієнтів) та їх батьків, які нерідко за професією вчителі, вихователі, менеджери навчального процесу, потребують встановлення об'єктивного анамнезу, виявлення психологічних механізмів соціальної деформації. З одного боку, правильне позитивне сімейне та шкільне виховання дитини, можливо, певною мірою із «комплексом відмінника», а з іншого, тотальна дезадаптація після завершення шкільного та університетського навчання.

Такі мої пацієнти (клієнти) поза межами навчальних закладів виявляються повністю не пристосованими до самотійного життя, легко піддаються негативному впливу суспільства (алкоголь, ігрова залежність, наркотики), у них відсутні елементарні комунікативні навички, невміння знайомитися, дружити, низька самооцінка і водночас високий інтелект.

Встановлюючи основний діагноз – алкоголізм або інша залежність, доцільно вказувати його першопричину – це наслідок низького соціального імунітету.

Імунітет – це здатність організму підтримувати свою життєдіяльність та біологічну індивідуальність шляхом впізнання та знешкодження чужорідних, потенційно небезпечних речовин і клітин (в тому числі бактерій, вірусів, пухлин, інфекцій, токсинів). В організмі цю важливу місію забезпечують імуніцити, тобто спеціальні клітини, які підтримують антигенний гомеостаз внутрішнього середовища.

Соціальний імунітет з позиції сучасної соціології є механізмом захисту суспільства від зовнішніх та внутрішніх загроз. До останніх відносять чужі цінності, норми, культурні впливи деструктивного характеру, що руйнують

цілісність, інтегрованість і адаптаційний потенціал спільноти. Соціальний імунітет забезпечує відторгнення руйнівних тенденцій, стабільність і впорядкованість життєдіяльності внутрішнього середовища.

З позиції психології соціальний імунітет правильно тлумачити як особистісне новоутворення, що поступово формується в період активної соціальної взаємодії зі світом, забезпечує несприйняття зовнішніх деструктивних впливів. На мій погляд, об'єктивно це поняття більш широке, ніж просто один із захисних психологічних механізмів, оскільки включає функції ефективної соціалізації, регуляції поведінки, інтегрованості та цілісності образу Я особистості.

Соціальний імунітет формується лише у взаємодії із суспільством на рівні свідомості підростаючої особистості, її безсвідомого та рефлексів нервової системи, організму в цілому.

У своїй психологічній практиці в клініці наркології та неврозів я узагальнив численні бесіди із пацієнтами, зібраний анамнез став основою для описання соціального імунітету. Були використані методи спостереження, бесіди, інтерв'ю, рефлексії пацієнтів, вікової регресії, занурення в емоційні та значущі події життя. Мої пацієнтами — люди різного віку, як правило від 21 року і старші, різного соціального спрямування і соціальних прошарків суспільства.

Серед тих, кого я відніс до осіб із низьким рівнем соціального імунітету, алко- та наркозалежні особи, які тривалий час лікувалися, втративши внаслідок хвороби свій соціальний статус та набуті досягнення. Після завершення шкільного навчання їх кар'єра починалася доволі успішно, проте завершилась трагічно майже на злеті.

Список використаних джерел:

1. Бушай, І.М. (2007). Психологічні особливості розвитку образу світу школярів: Монографія. Чернігів: Державне підприємство „Чернігівський державний центр науково-технічної і економічної інформації”.
2. Галактионов В.Г. Эволюционная иммунология: Учебное пособие. — М. : Академкнига, 2005. — 408 с.
3. Менделевич, В. Д. (2005). Клиническая и медицинская психология: учебное пособие. М.: МЕДпресс-информ.